

KOMPETENCJE ORGANÓW ZAWARTE W „PRZEPISACH KARNYCH” USTAWY O DOZORZE TECHNICZNYM

W niniejszym artykule omówiono kwestie związane ze stosowaniem przepisów karnych, uszeregowanych w Rozdziale 5 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym.

Autorki wskazują niedoskonałości tych przepisów, a także ujawniają czynniki, które mogą mieć istotny wpływ na problemy jakie towarzyszą podczas ich procedowania organom władzy publicznej. W szczególności Prokuraturom i Sędziom.

Artykuł zawiera również w związku z powyższym propozycje takich uregulowań prawnych, które skutecznie zminimalizowałyby naruszenia tych przepisów.

WSTĘP

Transportowy Dozór Techniczny, zwany dalej TDT, powołany został w celu zapewnienia przestrzegania prawa w zakresie funkcjonowania urządzeń technicznych i zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm., zwanej alej ustawą o dozorze technicznym) [1] zobowiązany został do działań zmierzających o zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania tych urządzeń.

Ze względu na zagrożenie dla ludzkiego zdrowia lub życia, a także mienia i środowiska naturalnego jakie może stwarzać niewłaściwe projektowanie, wytwarzanie, naprawianie, modernizowanie oraz eksploataowanie urządzeń technicznych, ustawodawca zamieścił w rozdziale 5 ustawy o dozorze technicznym „Przepisy karne”, które penalizują naruszenia ustawy o dozorze technicznym zobowiązując jednocześnie organ właściwej jednostki dozoru technicznego bądź do niezwłocznego zawiadamiania organów ścigania o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, bądź do złożenia bezpośrednio do Sądu wniosku o ukaranie w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2016 r. poz. 1713).

Wskazane wyżej ustawowe regulacje nie przynoszą jednak „in actu”, zamierzonych przez ustawodawcę efektów prewencyjnych między innymi z uwagi na brak procedur wykonawczych.

Celem niniejszego artykułu jest ujawnienie czynników, które mogą mieć istotny wpływ na problemy jakie towarzyszą organom władzy publicznej podczas procedowania przepisów karnych ustawy o dozorze technicznym, oraz wskazanie takich uregulowań prawnych, które skutecznie zminimalizowałyby naruszenia tych przepisów.

1. PRZEPISY PRAWA MATERIALNEGO STANOWIĄCE PODSTAWĘ DO USTALENIA TREŚCI NORM PRAWNYCH.

Istota „przepisu prawa” nie jest koherentna z istotą „normy prawnej, albowiem:

- ta - pierwsza jest kwestią „ad finem” materialną, zapisem, zdaniem zawierającym litery i liczby np. artykuły, których celem jest stworzenie normy prawnej.
- ta - druga skierowana jest do wybranej grupy społecznej, którą obliuguje do określonego zachowania się.

Reasumując, norma prawna jest częścią składową przepisów prawa i jednocześnie podstawą całego systemu prawa. Charakterystyczną cechą normy prawnej jest jej ogólna, uniwersalna i abstrakcyjna forma. Nie jest ona bowiem skierowana do konkretnego adresata, lecz do grupy rodzajowych adresatów, przy czym nie wskazuje na konkretne czyny, ale na powtarzalność zachowań np.: Kto przerabia urządzenie techniczne bez zgody organu właściwej jednostki dozoru technicznego, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności. [2]

Powyższa norma prawna nie mówi o konkretnym przerabiającym, ale o przerabiającym w ogóle. Nie wskazuje także na konkretne urządzenie i okoliczności w jakich do tego doszło, ale na dane zdarzenie w sensie uniwersalnym.

Wskazany powyżej przykład jest tzw. hipotezą normy prawnej, która w sposób abstrakcyjny/ogólny określa adresata (kogoś kto przerabia) i okoliczności, w których miałyby mieć ona zastosowanie (bez zgody organu właściwej jednostki dozoru technicznego). Obok hipotezy, w skład normy prawnej wchodzi jeszcze:

- dyspozycja, która określa zachowanie jakie powinno towarzyszyć w przypadku zaistnienia określonych w hipotezie okoliczności faktycznych (nakaz uzyskania zgody organu właściwej jednostki dozoru technicznego na przerobienie urządzenia, zakaz przerabiania urządzenia bez zgody właściwej jednostki dozoru technicznego);
- sankcja, zwana także normą sankcjonującą, która wskazuje na konsekwencje w przypadku braku realizacji dyspozycji. W tym konkretnym przypadku mamy do czynienia z sankcją karną, zwaną także penalną lub represyjną. W tym konkretnym przypadku jest to grzywna albo kara ograniczenia wolności.

W prawie karnym rozróżniamy normy sankcjonowane i normy sankcjonujące. Przykładem normy sankcjonowanej może być naruszające przepisy o dozorze technicznym zachowanie np. eksploatacja urządzenia technicznego bez decyzji administracyjnej, zezwalającej na jego eksploatację. Przykładem normy sankcjonującej będzie w tym przypadku określenie kary jaka grozi za eksploatację

¹ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm)

² (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm)

urządzenia technicznego bez ważnej decyzji administracyjnej zezwalającej na jego eksploatację.

W skrócie:

Norma sankcjonowana: eksploatacja urządzenia technicznego bez decyzji administracyjnej.

Norma sankcjonująca: Kto eksploatuje urządzenie techniczne bez decyzji administracyjnej podlega karze grzywny lub karze ograniczenia wolności.

Norma sankcjonująca skierowana jest już nie do konkretnej/rodzajowej grupy adresatów, ale do organu władzy publicznej, który w ramach swoich kompetencji może wystosować odpowiednie sankcje wobec podmiotu naruszającego normy sankcjonowane.

2. NORMY SANKCJONUJĄCE W USTAWIE O DOZORZE TECHNICZNYM.

2.1. Przepięstwo/występek

Ustawodawca nie przez przypadek umieścił „Przepisy karne” w ustawie o dozorze technicznym. Urządzenia techniczne są to bowiem takie urządzenia, które mogą stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz mienia i środowiska wskutek rozprężenia cieczy lub gazów znajdujących się pod ciśnieniem różnym od atmosferycznego, wyzwolenia energii potencjalnej lub kinetycznej przy przemieszczaniu ludzi lub ładunków w ograniczonym zasięgu lub w skutek rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych podczas ich magazynowania lub transportu.^[3]

Ustawa o dozorze technicznym wskazuje zakres działania TDT, któremu przysądza wykonywanie dozoru technicznego między innymi nad:

- urządzeniami technicznymi zainstalowanymi na obszarze kolejowym, w kolejowych pojazdach szynowych oraz na bocznicach kolejowych,
- osobowymi i towarowymi kolejami linowymi oraz wyciągami narciarskimi,
- zbiornikami, w tym cysternami wykorzystywanymi w ruchu kolejowym, drogowym i żegludze śródlądowej,
- urządzeniami technicznymi:
 - znajdującymi się na statkach morskich i żegludze śródlądowej,
 - znajdującymi się na pontonach,
 - znajdującymi się w dokach,
 - znajdującymi się na terenie portów i przystani morskich oraz żegludze śródlądowej,
 - związanymi z żegludą morską i śródlądową, w szczególności urządzeniami ciśnieniowymi, beciśnieniowymi zbiornikami (cysternami) i dźwignicami,
- urządzeniami technicznymi w ciągach technologicznych portowych baz przeładunkowych oraz urządzeniami technicznymi stanowiącymi wyposażenie innych stanowisk usytuowanych na terenie przeznaczonym do prac przeładunkowych i innych czynności wchodzących w zakres obsługi żegludze morskiej a także, prowadzenie ewidencji eksploatowanych urządzeń technicznych oraz wydawanie decyzji w sprawach wynikających z wykonywania dozoru technicznego nad ww. urządzeniami technicznymi.^[4]

Aktami wykonawczymi do ustawy o dozorze technicznym są rozporządzenia, wydane na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w tej ustawie. Dyspozycją regulującą wynikającą z ustawy o dozorze technicznym zakres wykonywania dozoru tech-

nicznego jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz.U. z 2012 r. poz. 1468).^[5]

Normy sankcjonujące zawarte są w Rozdziale 5 ustawy o dozorze technicznym pod tytułem: „Przepisy karne”. Zgodnie z ich treścią, przestępstwem/występkem, zagrożonym karą grzywny lub karą ograniczenia wolności jest:

- Dopuszczenie do eksploatacji urządzenie techniczne bez otrzymania decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o dopuszczeniu urządzenia do eksploatacji lub obrotu;
- Dopuszczenie do eksploatacji urządzenie techniczne wbrew decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o wstrzymaniu eksploatacji lub wycofaniu z obrotu urządzenia technicznego;
- Przerobienie urządzenia technicznego bez zgody organu właściwej jednostki dozoru technicznego.^[6]

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm.)^[7], przestępstwo jest zbrodnią albo występkiem, przy czym zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą, a występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 30 stawek dziennych albo powyżej 5 000 złotych, karą ograniczenia wolności przekraczającą miesiąc albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc.

Natomiast zgodnie z art. 1 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2015 r. poz. 1094)^[8], wykroczeniem jest czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5.000 złotych lub nagany.

Zawarte w ustawie o dozorze technicznym przepisy karne nie są zbieżne z przytoczonymi wyżej kodeksowymi definicjami występkę i wykroczenia. Zdarzało się zatem, że organy ścigania nie do końca wiedziały jak zakwalifikować czyn zabroniony opisany w dyspozycji art. 63 ustawy o dozorze technicznym. Wątpliwości rozwiązał Sąd Rejonowy w Wieluniu, który w swoim postanowieniu z dnia 11 lutego 2016 r. Sygn. akt VI W 10/16 wskazał, że : „*czyn zabroniony opisany w dyspozycji art. 63 ust. 1 nie stanowi wykroczenia ale przestępstwo (występek)*”.^[9] A zatem - w przypadku powzięcia informacji o dokonaniu przestępstwa opisanego w dyspozycji art. 63 ustawy o dozorze technicznym, organ właściwej jednostki dozoru technicznego zobowiązany jest zawiadomić o tym właściwego miejscowo Prokuratora Prokuratury Rejonowej.

2.2. Wykroczenie

Zgodnie z art. 64 ustawy o dozorze technicznym, kto uniemożliwia lub utrudnia Inspektorom właściwej jednostki dozoru technicznego wykonywanie czynności dozoru technicznego lub nie wykonuje obowiązku zawiadomienia organu właściwej jednostki dozoru technicznego o niebezpiecznym uszkodzeniu urządzenia technicznego lub nieszczęśliwym wypadku związanym z eksploatacją urządzenia technicznego podlega karze grzywny.^[10]

Z umieszczonym w rozdziale 5 ustawy o dozorze technicznym art. 65 wynika, że postępowanie w sprawach określonych w art. 64 następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, na podstawie wniosku o ukaranie złożonego przez

⁵ (Dz.U. z 2012 r. poz. 1468)

⁶ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm.)

⁷ (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm.)

⁸ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1094)

⁹ Postanowienie Sądu Rejonowego w Wieluniu VI Zamiejscowy Wydział Karny z/s w Pajęcznie (Sygn. Akt VI W 10/16).

¹⁰ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm.)

³ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm.)

⁴ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm.)

organ właściwej jednostki dozoru technicznego.^[11] O ile w przypadku powzięcia przez Transportowy Dozór Techniczny informacji o dokonaniu przestępstwa opisanego w dyzpozycji art. 63 ustawy o dozorze technicznym procedura jest jasna, o tyle nie istnieje procedura w przypadku postępowania w sprawach określonych w art. 64 ustawy o dozorze technicznym, które następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, na podstawie wniosku o ukaranie.

Zgodnie z art. 17 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2016 r. poz. 1713), zwanej dalej k.p.s.w. - oskarżycielem publicznym we wszystkich sprawach o wykroczenia jest Policja, chyba że ustawa stanowi inaczej. ^[12] Wedle art. 65 ustawy o dozorze technicznym, Dyrektor TDT jest organem uprawnionym wyłącznie do złożenia wniosku o ukaranie do Sądu. Ustawodawca nie przyznaje Dyrektorowi TDT legitymacji do prowadzenia czynności wyjaśniających w zakresie swojego działania, o których mowa w art. 17 § 3 k.p.s.w. ^[13]

Ponadto:

„Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, nadać w sprawach o wykroczenia uprawnienia oskarżyciela publicznego także innym instytucjom państwowym, samorządowym lub społecznym, określając zakres spraw, w których w ramach swego działania mogą występować z wnioskiem o ukaranie za ujawnione przez siebie wykroczenia, mając na względzie zakres ustawowych uprawnień takich instytucji oraz potrzebę ochrony dóbr szczególnie narażonych na naruszenia ze strony sprawców wykroczeń. (art. 17 § 4 k.p.s.w.).” ^[14] Przy czym Dyrektorowi TDT nie nadano statusu oskarżyciela publicznego w myśl przywołanego wyżej art. 17 § 4 k.p.s.w. Biorąc pod uwagę powyższe, Dyrektor TDT jest organem właściwym tylko w kwestii złożenia wniosku o ukaranie na podstawie art. 65 ustawy o dozorze technicznym.

3. SKUTECZNOŚĆ NORM SANKCJONUJĄCYCH ZAWARTYCH W „PRZEPISACH KARNYCH” USTAWY.

Opisane w dyspozycji w art. 63 ustawy o dozorze technicznym czyny zabronione są przestępstwami ściganymi z urzędu. Każdy, kto dopuszcza do eksploatacji urządzenie techniczne bez otrzymania decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o dopuszczeniu urządzenia do eksploatacji lub obrotu, wbrew decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o wstrzymaniu eksploatacji lub wycofaniu z obrotu urządzenia technicznego, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności. Tej samej karze podlega ten, kto przerabia urządzenie techniczne bez zgody organu właściwej jednostki dozoru technicznego.^[15]

Cytowane wyżej rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu wymienia urządzenia, które podlegają dozorowi technicznemu.

Rys. 1. Port w Gdyni – Bałtycka Baza Masa (autor: Karol Wasilewski)

Rys. 2. Gazoport w Świnoujściu - nalewaki (autor: Marek Sporny)

Rys. 3. Pompa do betonu (autor: Grzegorz Hołowiak)

¹¹ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm)

¹² (Dz.U. z 2016 r. poz. 1713)

¹³ (Dz.U. z 2016 r. poz. 1713)

¹⁴ (Dz.U. z 2016 r. poz. 1713)

¹⁵ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm)

Rys. 4. Duże pojemniki - DPPL dla transportu towarów niebezpiecznych (autor: Karol Krzelowski)

Rys. 5. Kolej linowa, Jaworzyna Krynicka (autor: Krzysztof Morawczyński)

Rys. 6 (autor: ORLEN KolTrans Sp z o.o.)

Powyższe zdjęcia ukazują nieznaczną część urządzeń technicznych, które podlegają dozorowi technicznemu. Jak widać są to urządzenia o skomplikowanej konstrukcji budowlano-inżynierskiej, których produkcja, naprawa, modernizacja i eksploatacja odbywa się za zgodą i pod nadzorem wyspecjalizowanych organów władzy publicznej, posiadającej odpowiednie zaplecze kadrowe tj. inżynierów dysponujących specjalistyczną wiedzą między innymi z zakresu projektowania i budowy maszyn. Jednym z takich organów jest Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego.

Zgodnie z ustawą o dozorze technicznym, oraz przepisami Kodeksu postępowania karnego, organem właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego w przedmiocie naruszeń przepisów karnych zawartych w ustawie o dozorze technicznym jest Policja. Prokurator nadzoruje prowadzone przez Policję czynności. W tym miejscu warto zaznaczyć, że prowadzenie takiego dochodzenia jest niebywale trudne pod względem dowodowym, ze względu na przedmiot naruszeń. Policja za pomocą zgromadzonych dowodów ustala stan faktyczny. Przykładowo – dla ustalenia czy dane urządzenie techniczne podlega pod dozór techniczny sprawowany przez Transportowy Dozór Techniczny czy też nie, oraz czy powinno w związku z tym posiadać decyzję zezwalającą na jego eksploatację, niezbędna jest wiedza specjalistyczna. Biorąc pod uwagę powyższe, uzyskanie za pomocą dowodów informacyjnych niezbędnych do ustalenia faktów wskazujących na popełnienie przestępstwa lub wykroczenia stanowi dla organów ścigania duże wyzwanie. Zgodnie z przepisami art. 193 § 1-2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 z późn. zm.), jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, organ prowadzący postępowanie przygotowawcze zasięga opinii biegłego lub zwraca się do instytucji naukowej lub specjalistycznej.^[16] Biegłemu i specjalście nie będącemu funkcjonariuszem organów procesowych powołanym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez nich wydatków niezbędnych dla wydania opinii.^[17] Z powyższego uprawnienia Sądy i Prokuratury korzystają jednak bardzo rzadko, co potwierdza w jednej ze swoich publikacji doktor nauk prawnych, sędzia Sądu Apelacyjnego w Łodzi – Krzysztof Eichstaedt wskazując, że organy procesowe, przede wszystkim sąd i prokuratura, najczęściej korzystają z wiadomości specjalnych, gdy zachodzi konieczność oceny poczytalności, ustalenia rodzaju doznanych obrażeń, przeprowadzenia analizy przestrzenno-ruchowej zaistniałego wypadku drogowego czy też dokonania wyceny zagarniętego mienia.^[18] Taka sytuacja ujawnia swoją nieprawidłowość, a w konsekwencji nieefektywne procedowanie przepisów karnych ustawy o dozorze technicznym, albowiem brak bezstronnej i fachowej opinii biegłego powoduje tym samym brak możliwości ujawnienia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i sądowym.

Dla ustalenia stanu faktycznego w sprawach prowadzonych z zawiadomień TDT o możliwości popełnienia przestępstw spenalizowanych w przepisach karnych ustawy o dozorze technicznym, Policja lub Sądy bardzo często zwracają się do Transportowego Dozoru Technicznego z próbą o stawiennictwo uprawnionego (jakiegokolwiek) przedstawiciela celem przesłuchania w charakterze świadka. W związku z powyższym, na podstawie artykułu 45 ust. 1 i 2 ustawy o dozorze technicznym, Dyrektor TDT uprawomocnia Inspektorów TDT do uczestnictwa w większości postępowań procesowych.

W projekcie ustawy z dnia 13 marca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (numer w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów - UC65)^[19] dodano po art. 140m ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2017 r. poz.128), między innymi

¹⁶ (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 z późn. zm.)

¹⁷ (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 z późn. zm.)

¹⁸ Krzysztof Eichstaedt „Znaczenie opinii prawnej w postępowaniu karnym”, Prokuratura i Prawo 4,2016 (str. 90)

¹⁹ Zobacz szerzej: Aleksandra Kurzempa “Nadzór nad systemem prawidłowej jakości badań technicznych pojazdów w świetle implementacji dyrektywy 2014 45 UE”, miesięcznik Autobusy, Eksploatacja, Systemy Transportowe, nr 12/2016.

art. 140mb, który nakłada kary pieniężne w wysokości do 5000 zł. dla diagnostów, którzy przeprowadzają badanie techniczne pojazdu niezgodnie z określonym przedmiotem, zakresem, sposobem i zasadami jego wykonania [...]. [20] Organem właściwym do nakładania przedmiotowych kar miałby być Dyrektor TDT.

Zawód diagnosty samochodowego jest zawodem regulowanym przepisami prawa, co wyróżnia go spośród innych zawodów.[21]

Dotychczas ani ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, ani ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym nie przewidywała tego rodzaju rozwiązań. Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy o dozorze technicznym, dopuszczenie do eksploatacji urządzenia technicznego bez otrzymania decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o dopuszczeniu urządzenia do eksploatacji lub obrotu lub wbrew decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o wstrzymaniu eksploatacji lub wycofaniu z obrotu urządzenia technicznego, jest przestępstwem. Biorąc pod uwagę powyższe, osobą popełniającą tego rodzaju przestępstwo mógł być również diagnosta samochodowy, który zakończył z wynikiem pozytywnym badanie techniczne pojazdu z zamontowanym urządzeniem technicznym np. zamieszczonym na zdjęciu nr 1. urządzeniem służącym do podawania pod ciśnieniem płynnego betonu, mimo braku decyzji zezwalającej na eksploatację przedmiotowego urządzenia technicznego, wydanej przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego (w rozpatrywanym przypadku przez Dyrektora TDT). Przykładowa pompa do betonu (zdjęcie nr 1), zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu z dnia 20 października 2006 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego zakresie projektowania, wytwarzania, eksploatacji, naprawy i modernizacji specjalistycznych urządzeń ciśnieniowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1465) należy do specjalistycznych urządzeń technicznych, podlegających dozorowi technicznemu (§ 1 ust. 2 pkt 6) oraz § 3 ust. 1 rozporządzenia).[22] Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przeprowadzania badań technicznych pojazdów oraz wzorów dokumentów stosowanych przy tych badaniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 776, z późn. zm.) wskazuje, że w przypadku badania technicznego pojazdu z zamontowanym urządzeniem technicznym podlegającym dozorowi technicznemu, diagnosta w rejestrze zamieszcza informację o dopuszczeniu tego urządzenia do eksploatacji, podając numer i datę wystawienia protokołu oraz decyzji dopuszczającej urządzenie do eksploatacji wydanej przez Dyrektora TDT. [23] Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, badanie techniczne pojazdu z zamontowanym urządzeniem technicznym podlegającym dozorowi technicznemu może być przeprowadzone po przedstawieniu dokumentu wydanego przez technicznego, stwierdzającego sprawność urządzenia technicznego. [24] Wobec powyższego, uprawniony diagnosta wykonując badanie techniczne pojazdu niezgodnie z przepisami określonymi w ww. aktach prawnych, wypełnia dyspozycję art. 63 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym, a tym samym, popełnia przestępstwo ścigane z urzędu.

Dochodzenie prowadzone przez organy ścigania w stosunku do diagnosty naruszającego przepisy karne ustawy o dozorze technicznym jest synonimiczne jak w stosunku do innych osób naruszających te przepisy. Zmienia się jedynie podmiot, ale nie przedmiot

postępowania przygotowawczego. Oznacza to, że także i w tym przypadku dochodzi bardzo często do nieefektywnego procedowania tych przepisów, albowiem jak już wspomniano powyżej - brak bezstronnej i fachowej opinii biegłego - powoduje brak możliwości ujawnienia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i sądowym. W konsekwencji przepisy karne ustawy o dozorze technicznym przybierają formę przepisów „martwych”.

Czyn z art. 63 ww. cechuje znaczna społeczna szkodliwość z uwagi na fakt, iż urządzenia techniczne podlegające dozorowi technicznemu, to urządzenia które mogą stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz mienia i środowiska wskutek rozprężenia cieczy lub gazów znajdujących się pod ciśnieniem różnym od atmosferycznego, wyzwolenia energii potencjalnej lub kinetycznej przy przemieszczaniu ludzi lub ładunków w ograniczonym zasięgu. [25] Tymczasem naruszenie art. 63 ustawy o dozorze technicznym jest przestępstwem zagrożonym jedynie karą grzywny lub ograniczenia wolności. Zakreślona w dyspozycji tego przepisu sankcja karna stała w sprzeczności z przedmiotem naruszeń, a co gorsza nie może być skutecznie egzekwowana przez organy ścigania ze względu na to, że organy te nie korzystają z opinii biegłego, przez co nieefektywnie procedują. Być może właśnie dlatego, że zawarta w art. 63 sankcja karna jest niewspółmierna do pracy i kosztów jakie towarzyszą takiemu dochodzeniu.

Definicja kary przyjęta przez L. Gardockiego w podręczniku „Prawo karne” [26] brzmi: Kara kryminalna to osobista dolegliwość ponoszona przez sprawcę jako odpłata za popełnione przestępstwo, wyrażająca potępienie popełnionego przez niego czynu i wymierzana w imieniu państwa przez sąd. [27] Wspomniana wyżej „odpłata” za popełnione przestępstwo może nastąpić jednak wyłącznie na podstawie dowodów, których zgromadzenie stanowi dla Policji, Prokuratury i Sądów poważne problemy.

Nowelizacja ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym w przedmiocie wprowadzenia kar administracyjnych dla diagnostów, którzy przeprowadzają badania techniczne pojazdu niezgodnie z określonym przedmiotem, zakresem, sposobem i zasadami jego wykonania wydaje się słuszna, albowiem kary te nakładałby w drodze decyzji administracyjnej Dyrektor TDT, który jest organem jednostki dozoru technicznego, władającej silnym zapleczem eksperckim składającym się z Inspektorów posiadających niezbędne wykształcenie, doświadczenie oraz umiejętności, z których periodicznie korzystają organy procesowe i które są konieczne między innymi do zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania urządzeń technicznych. Takie rozwiązanie mogłoby okazać się konstruktywne nie tylko w stosunku do diagnostów samochodowych, ale w stosunku do „każdego”, kto popełnia przestępstwo spenalizowane w art. 63 ustawy o dozorze technicznym, albowiem jest to rozwiązanie po pierwsze nieuchronne, po drugie zdecydowane, co w istocie zapobiegłoby wielokrotności naruszeń tego przepisu, tzw. „recydywie” i po trzecie, zależałoby od merytorycznie przygotowanego do tego rodzaju rozstrzygnięć organu, jakim niewątpliwie jest Dyrektor TDT. W obecnym stanie rzeczy, osoba, która popełnia ww. przestępstwo w sposób chociażby nieumyślny, do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia podjętego przez organy procesowe, które stają przed ogromnym wyzwaniem w związku z tego typu naruszeniami i bez pomocy biegłych sporadycznie rozstrzygają właściwie, może być przeświadczona o nieznacznosci swojego postępowania, a w konsekwencji dokonywać kolejnych naruszeń powszechnie obowiązującego prawa.

²⁰ (Nr projektu: UC65), str. 47

²¹ Autor: Agnieszka Rembkowska, „Dlaczego tak trudno zdać egzamin państwowy i zostać diagnostą samochodowym?”, miesięcznik Autobusy, Eksploatacja, Systemy Transportowe, nr 6/2016

²² (Dz. U. z 2014 r. poz. 1465)

²³ (Dz. U. z 2015 r. poz. 776, z późn. zm.)

²⁴ (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.)

²⁵ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm)

²⁶ Autor: Lech Gardocki, „Prawo karne”, 17. Wydanie, Warszawa 2011, str. 158

²⁷ Autor: Teresa Gardocka, „Skazanie bez rozprawy w kontekście praw pokrzywdzonego”, Wydanie: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2012 r.

PODSUMOWANIE

Zgodnie z przepisem art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, państwo ma obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa jego obywatelom. Transportowy Dozór Techniczny powołany został w celu zapewnienia przestrzegania prawa w zakresie funkcjonowania urządzeń technicznych i zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o dozorze technicznym zobowiązany został do działań zmierzających do zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania tych urządzeń. W związku z powyższym zobowiązany jest także reagować na wszelkie łamanie przepisów tej ustawy. W praktyce okazuje się, że strzeżenie praworządności nie jest sprawą prostą, a procedowanie przepisów karnych ustawy o dozorze technicznym sprawia nie lada trudności zarówno Transportowemu Dozorowi Technicznemu jak i organom procesowym.

BIBLIOGRAFIA

- Eichstaedt K. „Znaczenie opinii prawnej w postępowaniu karnym”, Prokuratura i Prawo nr 4/2016 (str. 90).
- Gardocki L. „Prawo karne”, 17 Wydanie, Warszawa 2011, str. 158.
- Gardocka T. „Skazanie bez rozprawy w kontekście praw pokrzywdzonego”, Wydanie: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2012, str. 1.
- Kurzempa A. „Nadzór nad systemem prawidłowej jakości badań technicznych pojazdów w świetle implementacji dyrektywy 2014/45/UE”, miesięcznik Autobusy, Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2016 r. nr 12/2016.
- Postanowienie Sądu Rejonowego w Wieluniu VI Zamiejscowy Wydział Karny z/s w Pajęcznie (Sygn. Akt VI W 10/16).
- Projekt ustawy z dnia 13 marca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (UC65) – dostępny na www.rcl.gov.pl.
- Rembkowska A. „Dlaczego tak trudno zdać egzamin państwowy i zostać diagnostą samochodowym?”, miesięcznik Autobusy, Technika, Eksploatacja, Systemy Transportowe, Instytut Naukowo Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2016 r. nr 6/2016.
- Rozporządzenie Ministra Transportu z dnia 20 października 2006 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego zakresie projektowania, wytwarzania, eksploatacji, naprawy i modernizacji specjalistycznych urządzeń ciśnieniowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1465).
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przeprowadzania badań technicznych pojazdów oraz wzorów dokumentów stosowanych przy tych badaniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 776, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu (Dz.U z 2012 r. poz. 1468).
- Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1125 z późn. zm).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2015 r. poz. 1094).
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2016 r. poz. 1713).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 128).

The competences of the authorities according to “Criminal regulations” of the Law of Technical Supervision

In the hereby article, there were discussed the issues of using criminal regulations marshaled in the Chapter 5th of the Law of 21 December 2000 on Technical Supervision.

The authors lead the flaws of the regulations and divulgate the factors, which might have a significant impact on the problems associated with proceeding with them by the public authorities. Especially by Prosecutors and Judges.

Therefore, the article includes the suggestions of the legal adjustments, which would effectively minimize the violations of these regulations.

Autorzy:

mgr **Agnieszka Rembkowska** – III rok seminariów doktoranckich na Wydziale Prawa w Uniwersytecie SWPS w Warszawie.
mgr **Aleksandra Kurzempa** – aplikant radcowski.